

Dnia 1 kwietnia 1930 roku stanowisko dyrektora Muzeum Książąt Czartoryskich w Krakowie objął Marian Kukiel, generał Wojska Polskiego, legionista, docent doktor Uniwersytetu Jagiellońskiego i historyk wojskowości¹. Czartoryscy jako właściciele muzeum, mając na uwadze wierność tradycji swoich przodków, przykładali wielką wagę do wysokiego poziomu administrowania swoją instytucją. Po sprowadzeniu zbiorów z Paryża do Krakowa w 1874 roku, oddali je w ręce wykwalifikowanych muzealników i bibliotekarzy pod przewodnictwem uczonych z tytułami uniwersyteckimi. General Marian Kukiel przejął zarząd muzeum po Józefie Kallenbachu, profesorze uniwersytetu we Lwowie i Krakowie, w roku szczególnym: w rocznicę stulecia wybuchu powstania listopadowego. Planując przyszłe funkcjonowanie muzeum, Kukiel jako uczonego zamierzał narzucić personelowi instytucji nowy sposób zarządzania w kwestiach porządkowania zbiorów, proveniencji zabytków i wysokiego poziomu naukowego, a także uporządkowanie spraw finansowych. Wymogi te stawiali przed pracownikami muzeum Adam Ludwik² i Maria Ludwika z Krasieńskich Czartoryscy, właściciele Ordynacji Sieniawskiej, która finansowo utrzymywała ich instytucję.

W zarządzaniu muzeum wielkim wsparciem i pomocą merytoryczną służył dyrektorowi Kukielowi historyk sztuki Stefan Saturnin Komornicki (il.1)³, docent doktor Uniwersytetu Jagiellońskiego, legionista, od 1920 roku pełniący w instytucji funkcję konserwatora (kustosza) kolekcji muzealnej.

Komornicki, zatrudniony w Muzeum Czartoryskich, zajmował się porządkowaniem zbiorów graficznych, opracowaniem rękopisów iluminowanych i ich zabytkowymi oprawami. Na zlecenie właścicieli inwentaryzował także muzealia (malarstwo, rzemiosło artystyczne i militaria) w Hotelu Lambert – paryskiej rezydencji Czartoryskich, sugerując im przeniesienie zbiorów z nad Sekwany do Krakowa. Swoje aktualne do dziś odkrycia naukowe na polu muzealnictwa publikował w osobnych opracowaniach i czasopismach naukowych w Polsce i we Francji. Był autorem wydanego w 1929 roku rozumowanego katalogu zabytków Muzeum Czartoryskich.

- 1 E. Zamoyska, *Marian Kukiel – przyjaciel rodziny Czartoryskich*, „Teki Historyczne”, 17, 1978–1980, s. 52–53; S. Biegański, *ŚP. Gen. Marian Kukiel, ibidem*, s. 8.
- 2 M. Kukiel, *Czartoryski Adam Ludwik książę (1872–1937) ordynat sieniawski i gołuchowski*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 4, 1938, s. 270–271.
- 3 Stefan Saturnin Komornicki (1887–1942), historyk sztuki, muzeolog, taternik, doktor UJ, dr hab. (1932).

KOMUNIKAT

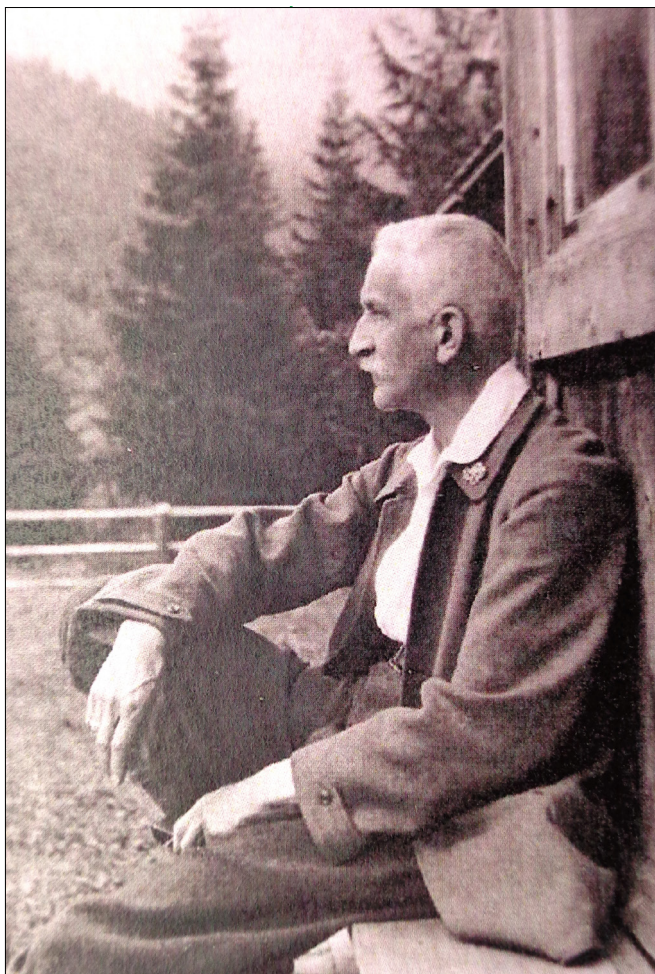
INWENTARZ PAŁACU W WILANOWIE Z 28 WRZEŚNIA 1743 ROKU (FRAGMENT)

INVENTORY OF THE WILANÓW PALACE DATED 28 SEPTEMBER 1743 (FRAGMENT)

Janusz S. Nowak
Biblioteka Książąt Czartoryskich
Muzeum Narodowe w Krakowie

Studia Wilanowskie
t. XXVI, 2019
s. 325–334
Rocznik, ISSN: 0137-7329

il. 1

Stefan Komornicki

Według dostępnych nam źródeł, Stefan S. Komornicki, zajmując się dziejami kolekcji muzealnej Czartoryskich, w 1930 roku zwrócił szczególną uwagę na inwentarz pałacu w Wilanowie z 1743 roku. Nie mamy informacji, które świadczyłyby o fakcie poprzedniego pobytu Komornickiego w Wilanowie. Jednak z pewnością możemy stwierdzić, że znał zakupione dla muzeum Czartoryskich w końcu lat siedemdziesiątych XIX wieku dzieło o Wilanowie Hipolita Skimborowicza i Wojciecha Gersona⁴, którzy wspominali kilkakrotnie o sporządzonym w 1743 roku inwentarzu pałacu. Dla konserwatora muzeum Czartoryskich mógł on być nieocenionym źródłem historycznym przy porządkowaniu i opracowaniu poszczególnych rodzajów zabytków muzealnych, w tym przy ustalaniu ich proveniencji w ostatnich 200 latach. Wiosną 1930 roku Komornicki nawiązał kontakt z Kazimierzem Przeclawskim⁵ – kustoszem pałacu

Branickich⁶ w Wilanowie⁷. Możemy przypuszczać, że dość łatwo przekonał kustosa Przeclawskiego do przyjazdu do Krakowa i przywiezienia ze sobą do wglądu inwentarza pałacu wilanowskiego. W istocie Przeclawski przybył do Krakowa 4 lipca 1930 roku.

4 *Willanów. Album widoków i pamiątek oraz Kopje obrazów z Galeryi Willanowskiej wykonane na drzewie w drzeworytni Warszawskiej z dodaniem opisów skreślonych przez dra H. Skimborowicza i W. Gersona*, Warszawa 1877.

5 Kazimierz Przeclawski (1866–1943), bibliotekarz, kustosz zbiorów muzealnych Branickich w Wilanowie, żołnierz Armii Krajowej.

6 18 czerwca 1926 roku właścicielem Wilanowa został – po zmarłym ojcu Ksawerym – Adam Branicki; por. W. Fijałkowski, *Wilanów*, Warszawa 1973, s. 123–126.

7 Pałac w Wilanowie i dobra wokół rezydencji po zakupie od Sobieskich w 1720 roku przez Elżbietę z Lubomirskich Sieniawską hetmanową wielką koronną wprowadziła do rodu Czartoryskich jej córka Maria Zofia z Sieniawskich 1° v. Denhoffowa (zob. przyp. 11 poniżej), wychodząc za mąż za Augusta Aleksandra Czartoryskiego w lipcu 1731 roku; por. J.S. Nowak, *Dobra wilanowskie za Elżbiety Sieniawskiej w l. 1720–1729 w świetle archiwaliów Biblioteki Czartoryskich w Krakowie*, „Studia Wilanowskie”, 16, 2003, s. 53–87.

Inwentarz ów stanowił księgę oprawną w skórę, o wymiarach „31½ x 20 cm”, spisana pierwotnie „na Gróńcie” [!] na 106 luźnych kartach. Polecenie oprawienia księgi wydał (co potwierdzają źródła w podobnych przypadkach) książę August Aleksander Czartoryski, wojewoda ruski i właściciel Wilanowa, który własnoręcznie sygnował tekst monogramem: „A.C.”. Ogólny opis zewnętrzny inwentarza z 1743 roku podał sam Komornicki. Była to księga oprawiona w zieloną skórę, będąca w istocie zielonym, woskowanym pergaminem. Podobne oprawy i formaty mają na przykład przechowywane do dziś w Bibliotece Książąt Czartoryskich księgi Kasy Generalnej Czartoryskich w Warszawie (dzienniki dochodów i wydatków) i nieliczne księgi inwentarzy gospodarczych z lat 1737–1760. Oprawy te wyszły spod ręki tego samego introligatora, który skórę (pergamin) oprawy wzmocnił makulaturą druków lub kart rękopiśmiennych, dających się zaobserwować pod grzbietem rękopisów i pod wyklejkami na wewnętrznej stronie obu okładek ksiąg rachunkowych zachowanych w Bibliotece Czartoryskich.

Kazimierz Przeclawski – co zrozumiale – został przyjęty w Muzeum Czartoryskich niezwykle serdecznie. Personel okazał mu wdzięczność, został zaproszony do domu gen. Mariana Kukiela i poznał jego żonę. Przy okazji pobytu Przeclawskiego w Krakowie Kukiel skorzystał ze sposobności i poprosił go o informację na temat przechowywanych w zbiorach wilanowskich listów feldmarszałka rosyjskiego Stiepana Fiodorowicza Apraksina (1702–1758).

Nie wiemy, jak długo Kazimierz Przeclawski przebywał w Krakowie, ale biorąc po uwagę potrzebę dokładnego zapoznania się z tekstem inwentarza wilanowskiego przez Komornickiego, można wnioskować, że pobyt ten nie ograniczał się tylko do jednego dnia. Źródła archiwalne muzeum Czartoryskich nie ujawniły jak dotąd żadnych informacji, czy podróż kustosa Przeclawskiego finansowało muzeum, które korzystało z funduszy Ordynacji Sieniawskiej Czartoryskich, czy konserwator Stefan S. Komornicki, czy też gen. Marian Kukiel jako dyrektor. Wobec tragicznych wydarzeń XX wieku, badacz dziejów Wilanowa ubolewać może nad faktem skopiowania przez Komornickiego tylko małego fragmentu inwentarza. Konserwator Muzeum Czartoryskich zainteresowany był – jak widzimy z wypisu inwentarza pałacu wilanowskiego – jedynie zażytkami, które – przewiezione po 1743 roku z Wilanowa do Puław Wisłą przez flisaków pozostających na służbie Czartoryskich lub na podwodach z dóbr – stanowiły odtąd wyposażenie tamtejszego pałacu.

Nota edytorska

Prezentowany w aneksach tekst jest kopią zapisu źródłowego. Odpis przytoczony został w oryginale, ale z rozwinięciem skrótów, nie została uwspółcześniona ortografia ani interpunkcja. Błędy oznaczono [!], rozwinięcia wprowadzono w nawiasach kwadratowych.

ANEKS 1

Inwentarz⁸

Wyciąg z:

„L[audetur] J[esus] C[hristus]

Inwentarz

Pałacu Willanowskiego

Y w nim znajdujących się różnych Galanteryi, Y innych Rzeczy
opisanego na Gróncie.

D[ie] 28va 7bris A° 1743tio

[oryginał kart zapisanych 106 – 31 ½ x 20 cm – oprawny w zieloną skórę, przywieziony do
Krakowa przez Kustosza Zbiorów Wilanowskich p.[ana] [Kazimierza] Przeclawskiego
dnia 4 lipca 1930 r. i użyczony mi do przejrzenia.

Dr Stefan Komornicki⁹

(Pałac)

[k. 6 r.] Pokóy Pierwszy

... [!] w Kominie. Wazów Saskich Porcellanowych Garnitur Trzy z pokrywami na kominy [?].
Dwa długowatych bez Pokrywek różnemi kolorami malowanych.

[na prawej połowie strony, obok:] ... [!] Teraz Dwie wazy z wierzchkami pękate wzięte do puław
[!] d[ie]. 30 7bris 1749 na wodzie [?] przy Im P[anu] Sokołowski¹⁰.

(Wyciąg z Inwentarza Pałacu Wilanowskiego z r. 1743)

(Pokóy Drugi)

k. 9 v.

... [!] Stolik do Kaffy fornierowany [w] bryze:/lię składany. Wewnątrz obity sukmem zielonym.
Na wierzchu Warcabcnica wysadzana: nogi na koncach okowane mosiężdem.

[na prawej poł[owie] strony:] odesłałem go do Puław z rozkazu JO Xiężney Jey Mo[ś]ci¹¹ 1749
k. 23 v.

Idąc do Średniego Appartymentu z tey Galeryey po Schodach na górę

Schody

Pod którymi na dole

Lektyka obita skórą czarną ćwiekami pozłacanemi y Galonkiem złotym około z Gałkami mo-
sieżnemi ze Trzema oknami. we Wnątrz obita Aksamitem karmazynowym.

[na prawej połowie strony dopisane obok:]

Ta wzięta ięst do Puław nastatek [!] [s]

8 Biblioteka Ksiąg Czarotorskich (dalej: BCzart.), rkps 12620, t. 1.

9 Kazimierz Przeclawski – zob. przyp. 5 powyżej.

10 Sokołowski – oficjalista Augusta Aleksandra Czarotorskiego w Warszawie lub Wilanowie.

11 Maria Zofia z Sieniawskich 1° v. Denhoffowa księżna Czarotorska (15 IV 1699 – 21 V 1771), dziedziczka rodu Sieniawskich, księżna Czarotorska od 11 (lub 17) lipca 1731 roku.

k. 56 v.

(Przed Pokóy JO X[ię]cia J^o m[os]ci w którym) (Obrazy)

8. Staruszek karmelita xiąszkę czyta przez okulary. Ram[y] złożone [na pr.[awej] poł[owie] str[ony] dop[isek:] Do Puław

9. S^o Piotra pokutującego podobny Temuż w Ram[ach] złożon.[ych] [j.w.] 8] tamże

(Wyciąg z Inwentarza Pałacu Wilanowskiego z r. 1743)

[Obrazy]

k. 57 r.

... [!] 26. Obrazek za szkłem uciekanie do Egiptu Pańskie z wosku w Ram[ach] Czarn[ych]

[na pr.[awej] poł.[owie] str.[ony] dop.[isek:] w Puławach

...[!] 29 sub n^o Czer. 169. Biały 225 [??=Komornicki] P[an] Jezus między Doktorami [j.w.] w Puławach

– (Pokóy sypialny J.O. X[ię]cia J^o M[os]ci)

k. 59 v.

... [!] 14 sub n^o Czer. 6. S. Cecylia gra na Organach z Anjołem. na miedzi w R[amach] złoc.[onych] [j.w.] w Puławach

15. Sub n^o Czer. 240 S^o Franciszka Serafickiego na drewnie [j.w.] Tamże

k. 61 r.

...[!] 55. Obrazek mały z kości słoniowej Maryey Magdaleny w Ram[ach] Czarnych [j.w.] Do Puław

56. Dwa Obrazki. N[ayświętsza] Panna karmi P^a Jezusa y S. Antoni z nim

[s] 57. się cieszy za szkłem w Ram[ach] czarnych [j.w.] Tamże

58. Obrazek miniaturą malowany za Szkłem P[ana] Jezusa Narodzenie w R[amach] złoc.[onych] [j.w.] Tamże

59. Obrazek tyliż za Szkłem miniaturą [?] malowany N[ayświętsza] Panna cieszy się z P[anem] Jezusem w Ram[ach] złożon.[ych] [j.w.] Tamże

k. 77 v.

(Galerya wielka, w której Obrazy:) [po prawej str[onie] dziedzińca]

... [!] 33 Sub n^o Czer. 269 czer. [5] Bacchus pijany obalił się z kozłem. p [s]. [j.w.] Do Puław A[nno] 1747 d[ie] 29 Aug.[usti]

(Wyciąg z Inwentarza Pałacu Wilanowskiego z r. 1743) (Galerya wielka, w której Obrazy:) [po prawej str[onie] dziedzińca]

k. 77 v.

...[!] 38. Sub n^o Czer. 268 Wenus śpiącej [a?] y z Kupidynek Satyr odziewa Prześcieradłem [dop.[isek] po pr.[awej] str.[onie:] Do Puław wzięty d[ie] 29 Augu:[sti]: 1747.

k. 79 r.

... [!] 78. Sub n^o Cz:[erwym] 206 Biały. 104. Pielgrzym

79. Sub n^o Czer.[wonnym]. 204 Biały. 102. Dziadek z koszałką

[klamra obejmująca oba powyższe obrazy] Obydwa do Puław wzięte d[ie] 29 1747 in Augusto k. 79 v.

Wezłowiow N° ... [!] 4

Dwa Wierzchnie Dwa spodnie z wierzchu Perską materią Bogatą krajami Axamitem zielonym w Około z Sznurkiem złotym y kutasami złotymi Pokrowce do nich [Fasowe] [?] zielone Ławeczki do nich stolarską robotą

[obok uwaga] S tych wezłowiów parę posłałem do Puław ieden wierzchni drugi spodni d[ie] 29a 8bris 1749

Drugi do Warszawy do Pałacu przed karmelity 1753

k. 84 r.

(Galerya wielka) [po lewej str.[onie] od dziedzińca]

(Obrazy) ... [!] 3. Sub n° Cz.[erw.]: 321. Grzesznicę Xstusowi [Chrystusowi] przyprowadzili na Sąd Doktor pokazuje mu Prawa Moyżeszowe [j.w.] w Puławach

[k. 84 v.] 5. Sub n° Czer.[wonym] 318. Biał. 147 Familia sacra. Oryginał [j.w.] w Puławach.

6. Cz[erw.] 322, P[an] Jezus między Doktorami [j.w.] tamże

7. ... [!] Cz[erw.] 33. Marya Magdalena pokutująca y 4. Anjołów przy niey [j.w.] Tamże

(Wyciąg z Inwentarza Pałacu Wilanowskiego z r. 1743)

(c.d. Galerya Wielka) [na lewej str.[onie] dziedzińca] Obrazy)

k. 84 v.

8. Obraz Damny trzymającej Pieska na łonie w sukniach białych [na pr.[awe] poł.[owie] str.[ony] Tamże T[amże] [sic] [j.w.] w Puławach]

9. Sub n° Cz[erwonym] 317 Biał 36. S. Tomasz z Akwinu [j.w.] tamże

10. Portret Jana Ryńskiego [?] medytującego na Xiążce przed nim Trupia głowa [j.w.] Tamże

11 ... [!] Cz[erwonym] 287. w Bukietach w Umbrze [??] N[ayświętsza] Panna z P[anem] Jezusem y z S. Janem [j.w.] Tamże

16 ... [!] Cz[erwonym] 324. S. Hieronim [j.w.]? Czy w gór.[ym] przedpok.[oju] JO.Xcia? Tamże

17 ... [!] Cz[erwonym] 310. Biał. 30. S. Hieronim z Anyołem [j.w.] Tamże

18 ... [!] Cz[erwonym] 311. Sacrificium Abraam Izaak [j.w.] Tamże

k. 85 v.

... [!] 38. Obraz na Miedzi P[ana] Jezusa na Niesprawiedliwym Sądzie u Piłata [j.[ak] w.[yżej] w Puławach

39. Obraz mały N°[Niepokalanego] Poczęcia Panny Maryey w Ram.[ach] złoc.[onych] [j.w.] Tamże

40. Obrazek mały w Ram.[ach] czar.[nych] za Szklęm N[ayświętsza] Panna P[ana] Jezusa karmi piersiami [j.w.] Tamże

41. Obraz mały ś. Józef Frukta podaje P[anu] Jezusowi siedzącemu na Łonie Matki N[ayświętszey] w Ram.[ach] złoc.[onych] [j.w.] Tamże

42. Obrazek mały N[ayświętszey] Panny Bolesney w ubiorze białym na desce w R.[amach] czar.[nich] [j.w.] Tamże

(Wyciąg z Inwentarza Pałacu Wilanowskiego z r. 1743)

(C.d. Galerya wielka [na lewej str.[onie] dziedzińca] Obrazy)

k. 85. v.

... [!] 45 Obrazek S. Sobestyana w R.[amach] złoc.[onych] [na pr.[awej] poł.[owie] strony:] Tamże [w Puławach]

46. Obrazek okrągłych [?] w ram.[ach] złoc.[onych] król Bolesław zabija S^o Stanisława [j.w.] Tamże

... [!] 50. Obrazek maleńki za szkłem miniaturą [?] malowany Uciekanie Pańskie do Egiptu [j.w.] Tamże.

k. 86 r.

51. Obrazek maleńki za szkłem miniaturą [?] malowany w ram.[ach] takichże [?] [j.w.] Tamże.

– (Skarbiec: w którym Porcellany Hińskie [!])

k. 91 v.

... [!] ... Pucharów [!] wąskich wysokich. Dwa większe, Dwa mniejsze, przednich saskich malowanych roznemi kolorami ze złotem y z osóbkami Hińskiem.

No ... [!] 4. Jeden mniejszy z wierzchu stłuczony [na pr[awej] połowie strony dopisano:]

Te puchary odesłane są wodą do Puław d.[ie] 30a 7bris 1749 przy Im Panu Sokołowskim

k. 93 v. 4. Puzderka skorą czarną obite we srodku zamsem czerwonym. Z tych w kadym Puzderku

– Po sześć łyżek srebrnych tyleż Nożów y Widelec Zelaznych w Trzonkach

(Wyciąg z Inwentarza Pałacu Wilanowskiego z r. 1743)

(C.[iąg] d.[alszy] Skarbiec: w którym Porcellany Hińskie)

(k. 93 v.)

Porcellanowych Białych granatowo malowanych oprawnych w srebro

[dop.[isek] na pr.[awej] poł.[owie] str.[ony]:]

1 Maj 1757 dwa Takie Puzderka do Puław wzięte.

3 Puzderka. małe skorą obite we Srodku zamsem Czerwonym. w każdym Puzderku po sześć Nożów w Srebro oprawnych w Trzonkach Porcellanowych białych w granatowym Widelec w Trzonkach Takichże Sześć [j.w.]

Eodem Dattum: dwa takie Puzderka do Puław wzięte.

[A.[ugust] C.[zartoryski]

ANEKS 2

**List Kazimierza Przeclawskiego kustosa Muzeum w Wilanowie
do
generała Mariana Kukiela
dyrektora Muzeum Czartoryskich¹²**

Willanów pod Warszawą 18-VII-1930.

Drogi Panie Generale!

Proszę mi darować, iż śmiem tak list mój zaczynać, lecz Pan tyle mi okazał życzliwości (a tej tak mało mam teraz wkoło siebie), że stał mi się Pan Generał bardzo drogi i bardzo bliski. Proszę wybaczyć, że tak piszę, ale takie rzeczy nie mogą być zapomniane i zniewalają do szczerzego oddania się i serdecznego pokochania.

Proszę mi darować, że nie zaraz pisałem o Appraxinie, lecz znów musiałem parę dni leżeć.

Mamy 3 listy generała Appraxina – 23 VI, 25 IX i 3 X 1757 (w czasie wojny 7-letniej kampania przeciwko Fryderykowi II). Ten Appraxin (Stiepan Fiodorowicz) urodzony 1702, zmarły 1758 [!] –

Pan Generał na swej kartce podał mi datę 1768. Drugiego Appraxina nie mogę znaleźć i zdaje mi się, że po Stefanie [!] Fiodorowiczu nie było już innych Appraxinów. Jest pewna rozbieżność w ortografii samego nazwiska. On pisze przez dwa p. Czyżby to był kto inny? Nie sędzę.

Łączę jak najlepsze życzenia i pozdrowienia dla Pana Generała i ucałowanie rączek Pani Generalowej.

Szczerze wdzięczny i przywiązany

K[azimierz] Przeclawski

P.S. Panu Komornickiemu serdeczne pozdrowienia i wszystkim, których poznałem w Muzeum.

Czy szkatułka już wysłana?

12 BCzart., rkps 12584: Korespondencja gen. Mariana Kukiela dyrektora Muzeum Czartoryskich. Litera P.

BIBLIOGRAFIA

- Biegański S., *ŚP. Gen. Marian Kukiel*, „Teki Historyczne”, 17, 1978–1980, s. 8.
- Fijałkowski W., *Wilanów*, Warszawa 1973.
- Kukiel M., *Czartoryski Adam Ludwik książę (1872–1937) ordynat sieniawski i gołuchowski*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 4, 1938, s. 270–271.
- Nowak J.S., *Dobra wilanowskie za Elżbiety Sieniawskiej w l. 1720–1729 w świetle archiwaliów Biblioteki Czartoryskich w Krakowie*, „Studia Wilanowskie”, 16, 2003, s. 53–87.
- Skimborowicz H., W. Gerson, *Willanów. Album. Zbiór widoków i pamiątek oraz Kopje z obrazów Galeryi Willanowskiej wykonane na drzewie w Drzeworytni Warszawskiej z dodaniem opisów określonych przez H. Skimborowicza i W. Gersona*, Warszawa 1877.
- Zamoyska E., *Marian Kukiel – przyjaciel rodziny Czartoryskich*, „Teki Historyczne”, 17, 1978–1980, s. 52–53.

SPIS ILUSTRACJI

s. 326 Fotografia Stefana Komornickiego; fot. z archiwum autora

JANUSZ S. NOWAK

kustosz Zbioru Rękopisów i archiwum Czartoryskich oraz Kolekcji Rękopisów Muzeum Narodowego od 1974 r. Autor katalogów rękopisów nowożytnych Biblioteki Książąt Czartoryskich i Biblioteki Polskiej w Paryżu, dwóch tomów inwentarzy Archiwum Józefa i Marii Czapskich z Maisons-Laffitte, a także 90 artykułów naukowych na temat: historii rodów Czartoryskich i Czapskich, dziejów Muzeum i Biblioteki Czartoryskich i Muzeum Narodowego w Krakowie, historii Żydów polskich, dziejów Wilanowa, osoby i działalności Józefa Czapskiego.

Źródło finansowania: własne i Muzeum Narodowe w Krakowie

Badania własne pt. „Klientela, artyści i urzędnicy Sieniawskich i Czartoryskich XVII–XX w.”

Kontakt: januszs.nowak@gmail.com

Copyright ©: 2019 Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.
All rights reserved.

